कर्णाली प्रदेशमा व्यापार-व्यवसायको दर्ता तथा सञ्चालनका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०७७

प्रस्तावनाः प्रदेश भित्र सञ्चालन हुने व्यापार-व्यवसायको दर्ता तथा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्थालाई सरल, सहज तथा पहुँचयोग्य बनाई व्यापार-व्यवसाय र त्यसबाट हुने कारोवारको व्यवस्थापन तथा नियमन गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

कर्णाली प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद- १
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः** (१) यस ऐनको नाम " प्रदेश व्यापार-व्यवसाय (दर्ता तथा सञ्चालन) ऐन, २०७६" रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) "उनाउ व्यक्ति" भन्नाले साझेदारी फर्मको सम्बन्धमा साझेदार बाहेकका अरु कुनै व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(ख) "एजेन्ट" भन्नाले प्रदेशको भौगोलिक सीमा क्षेत्र भित्र कुनै स्वदेशी वा विदेशी फर्म, कम्पनी वा संस्थाको एजेन्सी लिई एजेन्टको कामकाज गर्नका निमित्त दफा ५९ बमोजिम नाम दर्ता गरेको व्यक्ति वा फर्म सम्झनु पर्छ।

(ग) "जिम्मेवार व्यक्ति" भन्नाले निजी फर्मको धनी, साझेदारी फर्मको साझेदार, एजेन्ट वा त्यस्तो फर्म वा एजेन्टका तर्फबाट काम गर्ने आधिकारिक व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(घ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ

(ङ) "दर्ता किताब" भन्नाले निजी फर्म, साझेदारी फर्म वा एजेन्टको नाम दर्ता गर्ने प्रयोजनको लागि खडा गरी राखेको किताब सम्झनु पर्छ।

(च) "दर्ताको प्रमाणपत्र" भन्नाले यस ऐन बमोजिम दर्ता भएका फर्म वा एजेन्टले प्राप्त गरेको प्रमाणपत्र सम्झनु पर्छ।

(छ) "निरीक्षक" भन्नाले यस ऐन बमोजिम फर्म वा एजेन्टले गर्ने व्यापार-व्यवसाय सम्बन्धी कामको निरीक्षण गर्ने प्रयोजनको दफा ६८ बमोजिम सम्बन्धित निकायले खटाएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(ज) "प्रदेश सरकार" भन्नाले कर्णाली प्रदेश सरकार सम्झनु पर्छ।

(झ) "निजी फर्म" भन्नाले निजी वा अन्य नामबाट व्यापार-व्यवसाय गर्नको लागि दफा ४ बमोजिम दर्ता भएको एकल स्वामित्वको फर्म सम्झनु पर्छ।

(ञ) "फर्म " भन्नाले व्यापार-व्यवसाय गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको निजी फर्म वा साझेदारी फर्म सम्झनु पर्छ।

(ट) "व्यापार-व्यवसाय" भन्नाले उद्योग, वाणिज्य, पेशा वा वृत्ति गर्नका लागि यस ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको फर्म वा एजेन्टले गर्ने व्यापार-व्यवसाय सम्झनु पर्छ।

(ठ) "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश भित्रको व्यापार-व्यवसायसँग सम्बन्धित विषय हेर्ने प्रदेश सरकारको मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(ड) "सम्बन्धित निकाय" भन्नाले व्यापार-व्यवसायको दर्ता, नियमन र सहजीकरण गर्नका लागि मन्त्रालयले तोकेको निकाय सम्झनुपर्छ ।

(ढ) "साझेदारी फर्म" भन्नाले दुई वा दुई भन्दा बढी व्यक्तिहरुले एउटै नाम राखी मुनाफा वण्डा लगाउने गरी सवै साझेदारले प्रत्येक साझेदारका लागि वा कुनै साझेदारले सवै साझेदारका लागि सवै कारोबारमा भाग लिन आपसमा सम्झौता गरी दफा १७ बमोजिम दर्ता भएको साझेदारी फर्म सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद- २

निजी फर्म दर्ता तथा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था

३. **दर्ता नगरी निजी फर्म सञ्चालन गर्न नहुनेः** (१) यो ऐन प्रारम्भ भएपछि यो ऐन बमोजिम दर्ता नगराई कसैले पनि निजी फर्म सञ्चालन गर्न र त्यस्तो दर्ता नभएको निजी फर्मको नामबाट कुनै पनि किसिमको व्यापार-व्यवसाय गर्न पाउने छैन।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका फर्मले एक वर्ष भित्र सम्बन्धित निकायमा दर्ता अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अद्यावधिक नगरेमा तोकिए बमोजिमको जरिबाना तिरी अद्यावधिक गर्न सकिनेछ ।

४. **निजी फर्म दर्ता सम्वन्धी व्यवस्थाः** (१) यस ऐन बमोजिम निजी फर्म दर्ता गर्न चाहने व्यक्तिले देहायका कागजात तथा विवरण र तोकिए बमोजिमको दस्तूर संलग्न राखी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित निकाय समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछः-

(क) निजी फर्मको नाम,

(ख) निजी फर्मको ठेगाना, सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नं. र ई-मेल ठेगाना,

(ग) व्यापार-व्यवसाय गर्ने ठाँउ एक भन्दा बढी भएमा व्यापार-व्यवसाय गर्ने मुख्य स्थान बाहेक अन्य शाखाको ठेगाना, सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नं र ई-मेल ठेगाना,

(घ) निजी फर्मको उद्देश्य तथा त्यसले कारोबार गर्ने कारोबारको प्रकृति तथा प्रदान गर्ने सेवा तथा तत्सम्बन्धी विवरण,

(ङ) व्यापार-व्यवसाय तथा तत्सम्बन्धी कारोबार सञ्चालन गर्ने मिति,

(च) निजी फर्मको धनीको नाम, ठेगाना तथा बाबु, आमा र बाजे, बज्यैको नाम,

(छ) नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(ज) दर्ताको सम्बन्धमा आवश्यक ठानी सम्बन्धित निकायले मांगेको अन्य कागजात वा विवरण,

(झ) तोकिए बमोजिमको अन्य विवरण।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कसैको दरखास्त परेमा सम्बन्धित निकायले सात दिनभित्र तोकिए बमोजिम आवश्यक जाँचबुझ गरी फर्म दर्ता गर्न मनासिव देखेमा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा दर्ता किताब खडा गरी फर्मको नाम दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिम निजी फर्मको नाम भ्रमपूर्ण, दोहोरो अर्थ लाग्ने तथा पहिले दर्ता भइसकेका अरु फर्मको नाम र प्रचलित कम्पनी ऐन बमोजिम दर्ता भै राखेको लिमिटेड कम्पनीको नाम मिल्ने गरी नाम राखी दर्ता हुने छैन् ।

(४) उपदफा (२) बमोजिमको फर्मलाई तोकिएको ढाँचामा प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एउटै व्यक्तिको नाममा समान उद्देश्य भएको एक भन्दा बढी वाणिज्य सम्बन्धी निजी फर्म दर्ता गरिने छैन।

(६) उपदफा (१) बमोजिम दरखास्त जाँचबुझ गर्दा नीजि फर्म दर्ता गर्न नसकिने भएमा सम्बन्धित निकायले सोको कारण सहितको जानकारी सम्बन्धित दरखास्तवालालाई दिनु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (२) बमोजिमको फर्म दर्ताको लगत विद्युतीय स्वरुपमा समेत राख्नु पर्नेछ ।

५. <u>मुख्य स्थान बाहेक शाखाबाट समेत व्यापार-व्यवसाय हुनसक्ने गरी दर्ता गर्न सकिनेः</u> (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता हुने कुनै निजी फर्मले आफ्नो व्यापार-व्यवसाय गर्ने मुख्य स्थान बाहेक अन्य स्थानबाट समेत व्यापार-व्यवसाय सम्बन्धी कारोबार गर्न चाहेमा सम्बन्धित निकायले व्यापार-व्यवसाय गर्न चाहने प्रत्येक शाखाको लागि तोकिए बमोजिमको दस्तूर लिई दर्ता किताबमा सोही व्यहोरा जनाई शाखालाई समेत तोकिए बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शाखालाई दिइएको दर्ताको प्रमाणपत्र निजी फर्मको दर्ताको प्रमाणपत्रको अवधिसम्म मात्र कायम रहनेछ। शाखाको अस्थित्व निजी फर्मको अस्थित्व भन्दा भिन्न रहने छैन।

६. <u>महिला, दलित, पिछडिएका बर्ग तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई छूटः</u> व्यापार-व्यवसाय गर्ने प्रयोजनका लागि यस ऐन बमोजिम निजी फर्म दर्ता गर्न चाहने महिला, दलित, पिछडिएका वर्ग तथा

अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई निजी फर्म दर्ता गर्न र सो को नवीकरण गर्नका लागि यस ऐन बमोजिम लाग्ने दस्तूरमा पचास प्रतिशत छूट दिइनेछ।

७. <u>**दर्ताको प्रमाणपत्रको अवधि र नवीकरणः**</u> (१) यो ऐन बमोजिम दर्ता र अद्यावधिक भएका निजी फर्मको प्रमाणपत्रको अवधि र नवीकरण सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) यो दफा प्रारम्भ हुनु अघि कुनै कारणवस नवीकरण गर्ने म्याद समाप्त भई नवीकरण हुन नसकेका फर्म भएमा जतिसुकै अवधि व्यतित भएको भए तापनि एक पटकका लागि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्ष भित्र तोकिए बमोजिम नविकरण गर्न सकिनेछ ।

८. <u>**अनुमति वा इजाजत लिनु पर्नेः**</u> यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको कुनै निजी फर्मले कुनै व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम अनुमतिपत्र वा इजाजतपत्र लिनुपर्ने रहेछ भने त्यस्तो अनुमतिपत्र वा इजाजतपत्र नलिई जिम्मेवार व्यक्तिले त्यस्तो निजी फर्मको नामबाट व्यापार- व्यवसाय सञ्चालन शुरु गर्न सक्ने छैन र यस ऐन बमोजिम निजी फर्म दर्ता भएकै आधारमा त्यस्तो व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरेको मानिने छैन।

९. <u>**विवरण हेरफेर गर्नु परेमा स्वीकृति लिनुपर्नेः**</u> दफा ४ को उपदफा (१) बमोजिम पेश गरेको विवरणमा कुनै हेरफेर गर्नु पर्ने भएमा जिम्मेवार व्यक्तिले तोकिए बमोजिम सम्बन्धित निकायको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

१०. <u>**कानूनी मान्यता नपाउनेः**</u> यो ऐन प्रारम्भ भएपछि यो ऐन बमोजिम दर्ता नगरी निजी फर्मको नामबाट गरेको कुनै पनि लेनदेन वा अरु कुनै पनि कारोबारले कानूनी मान्यता पाउने छैन।

११. <u>**सम्बन्धित निकायले विवरण माग गर्न सक्नेः**</u> (१) यो ऐन बमोजिम दर्ता भएको कुनै निजी फर्मसँग सम्बन्धित निकायले आवश्यक विवरण माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपपदफा (१) बमोजिम माग गरिएको विवरण तोकिएको समय भित्र पेश गर्नु त्यस्तो निजी फर्मको कर्तव्य हुनेछ ।

१२. <u>**निजी फर्म खारेज गर्न सकिनेः**</u> (१) देहायको अवस्थामा सम्बन्धित निकायले निजी फर्म खारेज गर्न सक्नेछः-

(क) तोकिएको अवधि भित्र नवीकरण नगराएमा,

(ख) निजी फर्मको धनीले मनासिव कारण दर्शाई आफ्नो फर्म खारेज गरी पाँउ भनी सम्बन्धित निकायमा निवेदन दिएमा,

(ग) दफा ४ को उपदफा (४) को विपरीत हुने गरी कुनै कुरा ढाँटी फर्म दर्ता गरेको ठहरिएमा,

(घ) सम्बन्धित निकायले माग गरेको दफा ११ बमोजिमको विवरण तोकिएको अवधिभित्र पेश नगरेमा,

(ङ) उद्योग सम्बन्धी निजी फर्मले सम्बन्धित निकायलाई जानकारी दिई वा नदिई उद्योग बन्द गरेमा,

(च) उद्योग सम्बन्धी निजी फर्मले इजाजतको शर्त बमोजिम उद्योग स्थापना र सञ्चालन गर्नको लागि कारखाना निर्माण, मेशिनरी औजार वा उपकरण खरिद गरेको वा उद्योग सञ्चालनको लागि आवश्यक कार्य गरेको लिखित प्रगति विवरणसम्बन्धित निकायमा पेश नगरेमा, वा

(छ) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको विपरीत हुने गरी अन्य कुनै कार्य गरेमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता खारेज गरिएमा सम्बन्धित निकायले दर्ता किताबमा सोही व्यहोरा जनाई त्यस्तो फर्मको नाम र मान्यता दर्ता किताबबाट तोकिए बमोजिम हटाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ग), (घ), (च) वा (छ) वा उपदफा (२) बमोजिम सम्बन्धित निकायले कुनै निजी फर्म खारेज गर्नु अघि त्यस्तो फर्म खारेज गर्नु पर्ने आधार र कारण खुलाई जिम्मेवार व्यक्तिलाई सफाई पेश गर्ने अवसर दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट फर्म खारेज भएमा त्यसरी खारेज भएको फर्मका धनीको नाममा एक वर्षसम्म सोही उद्देश्य भएको अर्को निजी फर्म दर्ता गरिने छैन ।

१३. <u>दर्ताको प्रभावः</u>(१) यस ऐन बमोजिम दर्ता किताबमा कुनै निजी फर्मको धनीको रुपमा दर्ता भएको व्यक्तिलाई सो निजी फर्मले गरेको जुनसुकै काम कारोबारको निमित्त सिर्जित हुने एकल असिमित दायित्व ब्यहोर्नु पर्ने व्यक्ति मानिनेछ।

(२) निजी फर्मको धनीको मृत्यु पश्चात त्यस्तो निजी फर्मले ब्यहोर्नु पर्ने दायित्व प्रति निजको सम्पत्ति वा त्यस्तो निजी फर्मको व्यापार-व्यवसाय वा सो को जायजेथा वा मुनाफाबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष जुनसुकै किसिमले कुनैपनि किसिमको लाभ लिने वा सोको दावी गर्ने व्यक्ति बाहेक अरु कुनै पनि व्यक्ति जिम्मेवार हुने छैन।

परिच्छेद- ३

<u>साझेदारी फर्मको दर्ता र सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था</u>

१४. <u>साझेदारी कायम हुनेः</u> (१) दुई वा दुई भन्दा बढी व्यक्तिहरुले एउटै नाम राखी मुनाफा बण्डा लगाउने गरी कुनै साझेदारले सबै साझेदारका लागि वा सबै साझेदारले प्रत्येक साझेदारका लागि कुनै व्यापार- व्यवसाय सञ्चालन गर्न आपसमा सम्झौता गरेमा तिनीहरुका बीच सो व्यापार-व्यवसाय गर्न साझेदारी कायम भएको मानिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्झौता गर्ने व्यक्तिहरुलाई एक अर्काको सम्बन्धमा साझेदार भनिनेछ।

(३) साझेदारले सामुहिक रुपमा व्यापार-व्यवसाय सञ्चालन गर्दा साझेदारी फर्मको नामबाट गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो फर्म दफा १७ बमोजिम दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

१५. <u>संगठित संस्था साझेदार नहुनेः</u> दफा १८ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै संगठित संस्था साझेदारी फर्मको साझेदार हुन सक्ने छैन।

१६. <u>एकाघर सगोलको कारोबार साझेदारी भन्न नहुनेः</u> (१) एकाघर संगोलको व्यापार-व्यवसायलाई साझेदारी मानिने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एकाघर संगोलका अंशियार एक आपसमा अंश लिई छुट्टिएर बसेको भएमा आपसमा सम्झौता गरी साझेदारी व्यवसाय सञ्चालन गर्न सक्नेछन् ।

१७. <u>साझेदारी फर्म दर्ता सम्वन्धी व्यवस्थाः</u> (१) दफा १४ बमोजिम साझेदारी कायम गर्ने सम्झौता भएको एक महिना भित्र साझेदारहरुले त्यस्तो साझेदारी फर्म दर्ताको लागि देहायका कागजात तथा विवरण र तोकिएको दस्तूर समेत संलग्न राखी तोकिएको ढाँचामा सम्बन्धित निकाय समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछः-

(क) साझेदारी फर्मको पूरा नाम,

(ख) साझेदारी फर्मको व्यापार-व्यवसाय गर्ने मुख्य ठेगाना, सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नं. र ई-मेल ठेगाना,

(ग) व्यापार-व्यवसाय गर्ने ठाँउ एक भन्दा बढी भएमा व्यापार-व्यवसाय गर्न मुख्य स्थान बाहेक अन्य शाखाको ठेगाना, सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नं र ई-मेल ठेगाना,

(घ) साझेदारी फर्मले आफ्नो उद्देश्य र कार्यान्वयन गर्न खोजेको व्यवसायको छोटकरी विवरण,

(ङ) प्रत्येक साझेदारको पूरा नाम, थर र निजको स्थायी ठेगाना,

(च) साझेदारको किसिम र प्रत्येक साझेदारले लगानी गरेको पूंजी रकम,

(छ) कुनै साझेदारको अधिकार उपर कुनै बन्देज लगाएको भए सो कुरा,

(ज) साझेदारी फर्मको सञ्चालन वा व्यवस्थापन गर्ने र प्रतिनिधित्व गर्ने साझेदार वा साझेदारहरुको नाम वा जिम्मेवार व्यक्तिको नाम,

(झ) मुनाफा निर्धारण गर्ने तरिका,

(ञ) साझेदारहरु बीच मुनाफा तथा नोक्सान बाँडफाँड गर्ने तरिका,

(ट) साझेदारहरु बीच साझेदारीका सम्बन्धमा भएको सम्झौताको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ठ) दर्ताका सम्बन्धमा आवश्यक ठानी सम्बन्धित निकायले मांगेको अन्य कागजात तथा विवरण,

(ठ) तोकिए बमोजिमको अन्य विवरण।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दरखास्त परेमा सम्बन्धित निकायले सात दिन भित्र दरखास्तसँग सम्बन्धित विवरण जाँची फर्म दर्ता हुन सक्ने देखिएमा यस तोकिए बमोजिम दर्ता किताब खडा गरी साझेदारी फर्म दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम साझेदारी व्यवसाय दर्ता नगरि कुनै व्यवसाय सञ्चालन गरेमा त्यस्तो व्यवसायले यस ऐन बमोजिम कानूनी मान्यता प्राप्त गर्ने छैन ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम दरखास्त जाँचबुझ गर्दा साझेदारी फर्म दर्ता हुन नसक्ने वा आवश्यक कागजात नपुगेमा सम्बन्धित निकायले सोको कारण सहित पाँच दिन भित्र दरखास्तवालालाई जानकारी दिनु पर्नेछ ।

१८. <u>दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्ने:</u> (१) यस ऐन बमोजिम सम्बन्धित निकायको दर्ता किताबमा फर्मको नाम दर्ता भै सकेपछि साझेदारहरुको नाममा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा दर्ता प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको साझेदारी फर्म दर्ताको लगत विद्युतीय स्वरुपमा समेत राख्नु पर्नेछ।

१९. <u>मुख्य स्थान बाहेक शाखाबाट समेत व्यापार- व्यवसाय हुनसक्ने गरी दर्ता गर्न सकिने:</u> (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता हुने कुनै साझेदारी फर्मले आफ्नो व्यापार-व्यवसाय गर्ने मुख्य स्थान बाहेक अन्य स्थानबाट समेत व्यापार-व्यवसाय सम्बन्धी कारोबार गर्न चाहेमा सम्बन्धित निकायले व्यापार-व्यवसाय गर्न चाहने प्रत्येक शाखाको लागि तोकिए बमोजिमको दस्तूर लिई दर्ता किताबमा सोही व्यहोरा जनाई शाखालाई समेत तोकिए बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शाखालाई दिइएको दर्ताको प्रमाणपत्र साझेदारी फर्मको दर्ताको प्रमाणपत्रको अवधिसम्म मात्र कायम रहनेछ। शाखाको अस्तितव साझेदारी फर्मको अस्तित्व भन्दा भिन्न रहने छैन।

२०. <u>महिला दलित, पिछडिएको वर्ग तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई छूट:</u> व्यापार-व्यवसाय गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐन बमोजिम साझेदारी फर्म दर्ता गर्न चाहने महिला, दलित, पिछडिएको वर्ग तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई साझेदारी फर्म दर्ता तथा नवीकरण गर्नको लागि लाग्ने दस्तूरमा पचास प्रतिशत छूट दिइनेछ।

२१. <u>साझेदारी फर्मको नाम भ्रमपूर्ण हुन नहुने:</u> (१) कुनै साझेदारी फर्मको नाम राख्दा दोहोरो अर्थ लाग्ने नभई स्पष्ट अर्थ लाग्ने गरी प्रष्ट नाम राख्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै साझेदारी फर्मको नाम राख्दा पहिले दर्ता भैसकेको कुनै फर्म, कम्पनी, रजिष्ट्रर्ड, ट्रेडमार्क, पेटेन्ट, डिजाइन वा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा ख्याती प्राप्त व्यापारिक नाम वा चिन्हसँग मिल्ने वा भ्रम सृजना हुने गरी वा सार्वजनिक हित, नैतिकता, सदाचार, शिष्टाचारको दृष्टिले अनपयुक्त हुने वा राष्ट्रिय चिन्ह, राष्ट्रिय विभूति, राष्ट्रिय सम्पदा आदिसँग भ्रम सृजना हुने गरी राख्नु हुदैंन।

(३) उपदफा (२) बमोजिम भ्रमपूर्ण हुने वा अनुउपयुक्त हुने नाम राखी कुनै साझेदारी फर्म दर्ता गर्न दफा १७ बमोजिम दरखास्त परेमा सम्बन्धित निकायले त्यस्तो नाम राखी साझेदारी फर्म दर्ता गर्न इन्कार गरी त्यसको जानकारी दरखास्तवालालाई दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम जानकारी प्राप्त भएमा दरखास्तवालाले नाम सच्याई साझेदारी फर्म दर्ता गर्न पुनः दरखास्त दिएमा सम्बन्धित निकायले सच्याइए बमोजिमको साझेदारी फर्म दर्ता गर्नु पर्नेछ।

(५) दर्ता भइसकेको कुनै साझेदारी फर्मको नाम उपदफा (१) बमोजिम भ्रमपूर्ण रहेको भनी सम्बन्धित सरोकारवालाको दरखास्त परेमा सम्बन्धित निकायले तोकिए बमोजिम त्यसको छानबीन गर्नेछ र त्यसरी छानबीन गर्दा त्यस्तो फर्मको नाम भ्रमपूर्ण रहेको देखिएमा त्यस्तो नाम परिवर्तन गर्न जिम्मेवार व्यक्तिलाई आदेश दिन सक्नेछ।

२२. **अनुमति वा इजाजत लिनु पर्ने:** (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको कुनै साझेदारी फर्मले कुनै व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कुनै अधिकारी वा निकायको अनुमतिपत्र वा इजाजतपत्र लिनु पर्ने रहेछ भने त्यस्तो अनुमतिपत्र वा इजाजतपत्र नलिई जिम्मेवार व्यक्तिले साझेदारी फर्मको नामबाट व्यापार- व्यवसाय सञ्चालन गर्न सक्ने छैन ।

(२) यस ऐन बमोजिम साझेदारी फर्म दर्ता भएकै आधारमा त्यस्तो व्यापार-व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरेको मानिने छैन।

२३. **यस ऐन बमोजिम व्यापार-व्यवसाय गर्नु पर्ने:** (१) यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि दर्ता भएका साझेदारी फर्मले यस ऐन बमोजिम व्यापार- व्यवसाय सञ्चालन गर्नको लागि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले छ महिना भित्र यस ऐन बमोजिम साझेदारहरुका बीच भएको सम्झौतामा परिवर्तन गरी स्वीकृतिका लागि सम्बन्धितमा निकाय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्झौता पेश भएकोमा सम्बन्धित निकायले सात दिन भित्र त्यस्तो सम्झौता स्वीकृत गरी सम्बन्धित साझेदारी फर्मलाई सो को जानकारी गराउनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम स्वीकृति प्राप्त नगरेसम्म त्यस्तो साझेदारी फर्मले यस ऐन बमोजिम कुनै व्यापार-व्यवसाय सञ्चालन गर्न सक्ने छैन।

२४. **विवरणमा हेरफेर गर्नु परेमा स्वीकृति लिनु पर्ने:** (१) साझेदारी फर्म दर्ता गर्नको लागि दफा १७ बमोजिम पेश गरेको दरखास्त, सो साथ संलग्न विवरण तथा कागजात र सम्झौतामा पछि कुनै हेरफेर गर्नु परेमा सो कुरा जनाई जिम्मेवार व्यक्तिले सम्बन्धित निकायमा दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विवरण हेरफेर गर्न सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि मात्र त्यस्तो विवरण हेरफेर भएको मानिनेछ।

२५. **नवीकरण गर्नु पर्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको साझेदारी फर्म नवीकरणको लागि तोकिए बमोजिमको समयमा तोकिए बमोजिमको दस्तुर संलग्न राखी तोकिएको ढाँचामा सम्बन्धित निकायमा दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दरखास्त परेमा सम्बन्धित निकायले त्यस्तो साझेदारी फर्मको दर्ता किताब, दर्ता लगत र दर्ता प्रमाणपत्रमा नवीकरणको व्यहोरा जनाउनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम साझेदारी फर्म नवीकरण नगराई सोही नामबाट कुनै साझेदारी फर्म सञ्चालन गर्न सकिने छैन।

(४) साझेदारी फर्म नवीकरण गर्नको लागि तोकिएको आर्थिक विवरण सहित लेखा परीक्षण प्रतिवेदन समेत पेश गर्नुपर्नेछ।

(५) यस दफा बमोजिम तोकिएको अवधिमा साझेदारी फर्म नवीकरण नगरेमा वा दफा २६ बमोजिम तोकिएको विवरण पेश नगरेमा त्यस्तो व्यवसायले प्रत्येक वर्षको लागि लाग्ने नवीकरण दस्तुरको दोब्बर दस्तुर बराबरको विलम्ब दस्तुर तिरी आवश्यक विवरण संलग्न राखी नवीकरण गर्नुपर्ने मिति व्यतित भएको पाँच वर्ष भित्र साझेदारी फर्म नवीकरणका लागि दरखास्त दिन सक्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम दरखास्त दिएमा सम्बन्धित निकायले त्यस्तो साझेदारी फर्म नवीकरण गर्न सक्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमको अवधिभित्र पनि नवीकरण नगराएको साझेदारी फर्मको दर्ता स्वतः रद्द भएको मानिनेछ।

(८) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि कुनै कारणवस नवीकरण गर्ने म्याद समाप्त भई नवीकरण हुन नसकेका साझेदारी फर्म भए जतिसुकै अवधि व्यतित भएको भएतापनि एक पटकका लागि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्ष भित्र तोकिए बमोजिम नवीकरण गर्न सकिनेछ।

२६. <u>सम्बन्धित निकायमा विवरण पेश गर्नु पर्ने:</u> (१) साझेदारी फर्मले तोकिएको ढाँचामा प्रत्येक वर्ष आर्थिक विवरण र लेखा परीक्षण गराई वार्षीक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको रकम भन्दा कम रकमको कारोबार गर्ने साझेदारी फर्मले सम्बन्धित निकायमा वार्षीक आर्थिक विवरण मात्र पेश गर्न सक्नेछ।

२७. <u>साझेदारी फर्म खारेज गर्न सक्ने:</u> (१) देहायको अवस्थामा यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको साझेदारी फर्म सम्बन्धित निकायले खारेज गर्न सक्नेछः-

(क) कुनै साझेदारी फर्मले दफा २५ को अधीनमा रही तोकिएको अवधि भित्र नवीकरण नगराएमा,

(ख) साझेदारहरुले मनासिव कारण दर्शाई साझेदारी फर्म खारेज गरी पाउँ भनी सम्बन्धित निकायमा निवेदन दिएमा,

(ग) कुनै साझेदारी फर्मले यस ऐन बमोजिम पेश गर्नु पर्ने विवरण सम्बन्धित निकायमा पेश नगरेमा,

(घ) कुनै साझेदारी फर्मले फर्म दर्ता हुँदा पेश गरेको सम्झौतामा उल्लिखित उद्देश्य भन्दा फरक उद्देश्यको व्यापार- व्यवसाय सञ्चालन गरेमा,

(ङ) उद्योग सम्बन्धित साझेदारी फर्मले कार्य सञ्चालन गरी सम्बन्धित निकायलाई जानकारी दिई वा नदिई उद्योग बन्द गरेमा,

(च) उद्योग सम्बन्धी साझेदारी फर्मले नवीकरण गर्ने म्याद समाप्त भएको मितिले तोकिएको अवधिभित्र नवीकरण नगराएमा वा नवीकरण गराए पनि इजाजतको शर्त अनुसार उद्योग स्थापना र सञ्चालन गर्नको लागि कारखाना निर्माण, मेशिनरी औजार, उपकरणको खरीद वा उद्योग सञ्चालनको लागि आवश्यक कार्य गरेको लिखित प्रगति विवरण सम्बन्धित निकायमा नदिएमा, वा

(छ) साझेदारी फर्म वा जिम्मेवार व्यक्तिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको विपरीत हुने गरी अन्य कुनै काम गरेमा।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ग), (घ), (ङ), (च) वा (छ) बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट साझेदारी फर्म खारेज गर्नु अघि सम्बन्धित साझेदारी फर्मलाई सफाई पेश गर्न उचित अवसर दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ग), (घ), (ङ), (च) वा (छ) बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट खारेज भएका साझेदारी फर्मका साझेदारहरु कसैको नाममा पनि एक वर्षसम्म सोही उद्देश्य भएको अर्को फर्म दर्ता गरिने छैन।

(५) उपदफा (१) बमोजिम साझेदारी फर्म खारेज गरिएमा सम्बन्धित निकायले दर्ता किताबमा सोही व्यहोरा जनाई त्यस्तो फर्मको नाम र मान्यता दर्ता किताबबाट हटाउनु पर्नेछ।

परिच्छेद- ४

साझेदारहरुको आपसी सम्बन्ध

२८. **साझेदारहरुको आपसी सम्बन्धः** (१) साझेदारहरुको आपसमा भएको सम्झौता बमोजिम साझेदारीहरुमा हक र दायित्व कायम हुनेछ। यस्तो सम्झौता लिखित रुपमा भएको हुनु पर्नेछ।

(२) साझेदारीको सम्झौतामा उल्लेख भएका विषयको हकमा सोही बमोजिम र नलेखिएकोमा यस ऐन बमोजिमको व्यवस्था लागू हुनेछ।

२९. **साझेदारीको दायित्व निर्वाह गर्नेः** कसैले आफ्नो वचन, लिखत वा आचरणबाट जानी जानी कुनै साझेदारी फर्मको साझेदारको रुपमा आफूलाई प्रतिनिधित्व गरेकोमा निजले गरेको प्रतिनिधित्वमा विश्वास गरी कसैले त्यस्तो साझेदारी फर्मलाई ऋण प्रदान गरेकोमा निज त्यस्तो साझेदारीको साझेदार नभए तापनि त्यस्तो ऋण निज आफैले वा फर्म जोसुकैले लिएको भए तापनि त्यस्तो व्यक्तिले त्यस उपरको दायित्व व्यहोर्नु पर्नेछ।

तर त्यसरी विश्वासमा पारी ऋण लिने व्यक्तिको दायित्व उपर प्रतिकूल नहुने गरी त्यस्तो फर्म आफैले लिएको वा त्यस्तो ऋणबाट कुनै आर्थिक लाभ लिएको हदसम्म सम्बन्धित फर्मले दायित्व व्यहोर्नु पर्नेछ।

३०. **प्रत्येक साझेदार प्रतिनिधि हुने:** सम्झौतामा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक साझेदारी फर्मको प्रत्येक साझेदार त्यस्तो फर्मको व्यवसाय सञ्चालनको प्रयोजनका लागि त्यस्तो साझेदारीको प्रतिनिधि (एजेन्ट) मानिनेछ।

३१. **साझेदारीमा रहेको जायजेथा:** साझेदारीको जायजेथा देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) साझेदारी कारोबार शुरु हुँदाको सम्पूर्ण जायजेथा,

(ख) साझेदारीको लागि वा त्यसको निमित्त वा त्यसको प्रयोजनमा प्राप्त गरेको जायजेथा,

(ग) साझेदारीले कारोबार गरी कमाएको धन, र

(घ) साझेदारीमा चलाएको कारोबारबाट प्राप्त हुन आएको ख्याती (गुड विल)।

स्पष्टीकरण: अन्यथा प्रमाणित भएकोमा वाहेक फर्मको रकम लगानी गरी प्राप्त भएको सबै सम्पत्ति र हक फर्मको निमित्त प्राप्त गरेको मानिनेछ।

३२. **साझेदारको मृत्यु भएपछिको दायित्व:** (१) कुनै साझेदारको मृत्यु भएपछि पनि साझेदारी फर्मको व्यवसाय सञ्चालन जारी रहेकोमा त्यस्तो साझेदारको मृत्यु पछि भएको कुनै काम, कारबाही वा कारोबारको कारणबाट सृजना भएको दायित्व मृतक साझेदारको हकवालाले व्यहोर्नु पर्ने छैन।

(२) साझेदारको मृत्यु पछि हकवालालाई हक हस्तान्तरण गर्ने प्रक्रिया प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कुनै साझेदारको मृत्यु पछि हक हस्तान्तरण गर्न वा साझेदारी विघटन भई सम्पत्ति बाँडफाँड गर्न कुनै साझेदार उपस्थित नहुने वा बेपत्ता भएमा प्रचलित कानून बमोजिम सूचना जारी गर्ने र म्याद तामेल गर्न सक्नेछ ।

३३. **साझेदारी सम्पत्तिको प्रयोग:** साझेदारी कारोबारको प्रयोगमा बाहेक साझेदारीको सम्पत्ति साझेदारहरुले अरु काममा लगाउन वा लगाउन दिन हुँदैन।

३४. **पूँजी थप्न बाध्य नहुने:** अरु साझेदारले माग गरे पनि साझेदारीको कबुलियतमा तोकेको अङ्क भन्दा बढी पूँजी थप्न कुनै साझेदारलाई वाध्य गर्न हुँदैन।

३५. **सट्टामा राख्न नपाउने:** कुनै साझेदारले अन्य साझेदारको मन्जुरी बिना अरु कुनै व्यक्तिलाई आफ्नो सट्टामा साझेदार गराउन र राख्न पाउँदैन।

३६. **कारोबारको व्यवस्थापनमा भाग लिन पाउने:** (१) सम्झौताद्वारा साझेदारी कारोबारको बन्दोबस्तमा भाग लिन नपाउने साझेदार बाहेक अन्य साझेदारले विरोध नगरेसम्म प्रत्येक साझेदारले साझा कारोबारको व्यवस्थापनमा भाग लिन पाउँनेछ।

तर सबै साझेदारको मन्जूरी बेगर साझा कारोबारसँग सम्बन्ध नभएको अरु काम साझेदारीको नामबाट गर्न हुँदैन।

(२) साझेदारीको सबै वा कुनै काम सबै साझेदारले वा सो मध्ये कुनै दुई वा दुई भन्दा बढी साझेदारहरुले संयुक्त रुपमा गर्ने सम्झौता भएकोमा कुनै मनासिव माफिकको कारण परी सम्झौता बमोजिम यस्ता सबै साझेदारहरुले सो काम गर्न नसक्ने भएमा निजहरुले आफू मध्ये कसैलाई सो काम गर्न अख्तियारी दिन सक्नेछन्।

३७. **श्रेस्ता हेर्न र नक्कल लिन पाउनेः** साझेदारीको हिसाब किताबको श्रेस्ता हेर्न चाहेमा प्रत्येक साझेदारले त्यस्तो श्रेस्ता हेर्न पाउनेछन र नक्कल लिन चाहेमा सो श्रेस्ता जिम्मा लिने साझेदारले सो श्रेस्ताको सक्कल बमोजिमको नक्कल उतारी आफ्नो सहिछाप गरी दिनु पर्नेछ।

३८. **पारिश्रमिक र ब्याजः** (१) साझा कामको व्यवस्थापनको काम गरे वापतको पारिश्रमिक सम्झौतामा तोकिए बमोजिम त्यस्ता काम गर्ने साझेदारले पाउनेछ।

(२) कुनै साझेदारले कबूल गरे भन्दा बढी पूँजी लगाएको भए दश प्रतिशतमा नबढाई लिखत बमोजिमको ब्याज पाउँनेछ।

(३) कुनै साझेदारले जानी जानी लापरवाही गरी साझेदारी व्यवसायमा हानी नोक्सानी पुऱ्याएमा त्यसको बिगो निजले व्यहोर्नु पर्नेछ।

३९. **साझेदारले आर्जेको मुनाफा साझेदारी फर्मको हुनेः** साझेदारी फर्मको कुनै कारोबारको सिलसिलामा वा साझेदारी फर्मको धनमालको उपयोग गरी वा त्यस्तो फर्मको कारोबारको सम्बन्धबाट वा सो फर्मको नाममा कुनै साझेदारले नाफा आर्जन गरेमा सो नाफा र त्यसको हिसाब समेत साझेदारी फर्मलाई बुझाउनु पर्नेछ।

४०. **साझेदारले बुझाएको रकम हिसाबमा देखाउनु पर्नेः** दफा ३८ र ४२ बमोजिम कुनै साझेदारले कुनै रकम तिरे बुझाएमा सो रकम साझेदारी फर्मको आर्थिक वर्षको नाफा नोक्सानको हिसाब श्रेस्तामा स्पष्ट देखाउनु पर्नेछ।

४१. **नाफा नोक्सानको बाँडफाँडः** (१) साझेदारहरुमा नाफा नोक्सानको हिसाब बाँडफाँड गर्दा सम्झौतामा व्यवस्था भएकोमा सोही बमोजिम र नभएकोमा बराबर दरले वण्डा लाग्नेछ।

(२) कुनै साझेदारले साझेदारी खडा गर्दा लगाएको पूँजीमा ब्याज दिने लिने सम्झौता भए सो ब्याज मुनाफाबाट मात्र तिर्नु पर्नेछ।

४२. **मुनाफा पाउन नसक्नेः** (१) कुनै साझेदारले आफ्नो भागको बुझाउन पर्ने पूँजी साझेदारी फर्मलाई तिरी बुझाई सकेको रहेनछ भने सो बुझाउन पर्ने बाँकी रकम चुक्ता नभएसम्म निजले पाउनु पर्ने मुनाफा बुझिलिन पाउने छैन।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएको कुराले कुनै साझेदारले बुझाएको पूँजी रकम बराबर हुन आउने मुनाफाको हिस्सा निजलाई बाँडफाँड गर्न रोक लगाएको मानिने छैन।

परिच्छेद - ५

साझेदारी फर्म र उनाउ व्यक्ति बीचको सम्बन्ध

४३. **साझेदारी फर्मको दायित्व हुनेः** (१) दफा २९ को अधीनमा रही प्रत्येक साझेदारले साझेदारी फर्मको प्रतिनिधित्व गर्न सक्नेछ र कुनै साझेदारले आफ्नो फर्मको तर्फबाट गरेको कारोबारको सम्बन्धमा सिर्जना भएको दायित्व त्यस्तो फर्मको हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कारोबार गर्दा कुनै साझेदारले जालसाजी गरेमा त्यस्तो साझेदारलाई सो फर्मको प्रतिनिधित्व गर्नबाट वञ्चित गर्न कुनै साझेदारको उजुरी परेमा सम्बन्धित जिल्ला अदालतले निजलाई त्यस्तो फर्मको प्रतिनिधित्व गर्नबाट वञ्चित गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै साझेदारले साझेदारीको प्रतिनिधित्व गर्ने विषयमा निजहरु बीच भएको सम्झौतामा बन्देज लगाउन सकिनेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिम बन्देज लगाएकोमा सो कुराको जानकारी नपाउने उनाउ व्यक्तिले त्यस्तो साझेदारी फर्मसँग गरेको कारोबारको सम्बन्धमा त्यस्तो फर्मले त्यस्तो दायित्वको निर्वाह गर्नु पर्नेछ।

४४. **नयाँ साझेदार जवाफदेही नहुनेः** (१) आफू साझेदार हुनु भन्दा अगाडि भए गरेको साझेदारी कामको सम्बन्धमा नँया हुने साझेदार जवाफदेही हुने छैन।

(२) साझेदारीबाट अलग हुने साझेदारलाई निज अलग हुनु अघि फर्मबाट भएको काममा उनाउ व्यक्ति प्रतिको दायित्वबाट उक्त व्यक्तिको लिखित सहमति भएमा उन्मुक्ति प्राप्त हुनेछ।

(३) उनाउ व्यक्तिलाई कुनै साझेदार साझेदारीबाट अलग भएको छ भन्ने जानकारी भएमा अलग हुने साझेदार आफू अलग भईसके पछि अरु साझेदारले साझेदारी फर्मको नामबाट भए गरेका काम प्रति निज जवाफदेही हुने छैन।

४५. **साझेदारले आफ्नो हक बिक्री गर्न सक्नेः** कुनै साझेदारले साझेदारी फर्ममा रहेको आफ्नो सबै हक अरु कसैलाई बिक्री गरी वा बन्धक राखी वा अरु कुनै प्रकारले दिएमा सो साझेदारले सो अवधि भित्र साझेदारी कारोबारबाट पाउने मुनाफा वा अन्य कुनै रकममा सो व्यक्तिले दाबी गर्न सक्नेछ।

तर त्यस्तो व्यक्ति सो फर्मको साझेदार मानिने छैन र सवै साझेदारहरुको मञ्जुरी विना निजलाई सो फर्मको हिसाब किताब जाँच्ने अधिकार हुने छैन।

४६. **जवाफदेही हुनेः** आफू साझेदार रहँदा साझेदारी फर्मको निमित्त गरिएका सवै काम उपर संयुक्त वा व्यक्तिगत रुपमा प्रत्येक साझेदार जवाफदेही हुनेछन।

परिच्छेद - ६

साझेदारीको विघटन

४७. **साझेदारी विघटन हुनेः** (१) साझेदारहरुको मञ्जुरी वा सम्झौता बमोजिम जुनसुकै बखत साझेदारी विघटन हुन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम साझेदारी विघटन गर्दा साझेदारहरुले निर्धारण गरे बमोजिम साझेदारीको दायित्व फर्छ्यौट् गरी साझेदारी विघटन गर्न सक्नेछन्।

तर साझेदारबीच दायित्व फर्छौट गर्न कुनै विवाद उत्पन्न भएमा प्रचलित कानून बमोजिम लिक्वीडेटर नियुक्ति गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम नियुक्त लिक्वीडेटरले प्रचलित कानून बमोजिम साझेदारी फर्मको सम्पत्ति तथा दायित्वको मूल्याङ्कन गरी त्यसको प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नु पर्नेछ।

४८. <u>लिखित सूचनाद्वारा विघटन हुने:</u> (१) कुनै साझेदारी अनिश्चित समयको निमित्त चलाईएको छ भने जुनसुकै साझेदारले अरु साझेदारहरुलाई लिखित सूचना दिई साझेदारी विघटन गराउन सक्नेछ ।

(२) साझेदारहरुको बीचमा अन्यथा मञ्जुरी नभएको भए त्यस्तो सूचनामा लेखिएको मितिदेखि वा मिति नतोकिएको भए सूचना तामेल भएको मितिदेखि साझेदारी विघटन भएको मानिनेछ।

४९. <u>जुनसुकै बखत साझेदारी विघटन हुन सक्ने:</u> साझेदारहरुमा जुनसुकै व्यहोराको सम्झौता भएको भए पनि कुनै साझेदारले विशेष कारणवस र खास गरी देहायका परिस्थितिमा साझेदारी विघटन गराउन सक्नेछनः-

(क) कुनै साझेदार आफूले गरेको सम्झौता बमोजिमको साझेदारी कार्यभार सम्हाल्न असमर्थ भएमा, वा

(ख) अर्को साझेदारले फर्मलाई तिर्न बुझाउन पर्ने रकम नतिरेमा, वा आफूले साझेदारीको हिस्सा अरु साझेदारको मञ्जुरी बेगर कसैलाई हक छाडि दिएमा, वा

(ग) अर्को साझेदारको हक सम्बन्धित जिल्ला अदालतबाट भरी भराउमा परेमा, वा

(घ) अर्को साझेदारले फर्मको कामकारवाहीमा जालसाज वा लापरवाही गरेमा, वा

(ङ) कुनै अर्को साझेदारले कैदको सजाय पाएमा।

५०. <u>कार्यकाल पछि स्वतः विघटन हुने:</u> साझेदारहरुका बीच एक आपसमा भएको सम्झौताको अधीनमा रही कुनै साझेदारी सीमित समयको लागि खडा भएकोमा सो अवधि नाघेपछि वा कुनै एक वा एक भन्दा बढी कामको निमित्त खडा भएकोमा सो काम पुरा भएपछि साझेदारी स्वतः विघटन हुनेछ।

५१. <u>साझेदारी स्वतः विघटन हुने:</u> कुनै साझेदारको मृत्यु भएमा वा साहुको ऋण तिर्न नसक्ने भई दामासाहीमा परेमा साझेदारी स्वतः विघटन हुनेछ।

५२. <u>उनाउ व्यक्ति प्रतिको दायित्व पूरा गर्नु पर्ने:</u> साझेदारी विघटन भएको कुरा सार्वजनिक नगरिएको कारण त्यस्ता विघटनको जानकारी साझेदारी फर्मसँग सम्बन्धित उनाउ व्यक्तिलाई नभएमा साझेदारी विघटन भए पनि साझेदारी फर्मको नाममा गरेको काम कारवाहीबाट उनाउ व्यक्ति प्रतिको दायित्व सवै साझेदारले पूरा गर्नु पर्नेछ।

तर मृत्यु भएका वा दामासाहीमा परेका साझेदारको जेथाबाट निज मरेमा वा दामासाहीमा परेका मिति पछिको काम कारवाही बापत तिर्न पर्ने छैन।

५३. **वारेसद्वारा भाग लिन हुनेः** दफा ५१ को अधीनमा रही प्रत्येक साझेदारले आफू वा आफ्नो वारेसद्वारा साझेदारी विघटनको प्रक्रियामा भाग लिन सक्नेछ।

५४. **विघटन भए पछि पनि कायम रहनेः** साझेदारी फर्मको विघटनको काम टुँग्याउनलाई जो आवश्यक काम कारवाही र विघटन हुनु पहिले शुरु गरेको अपूरो काम पूरा गर्नलाई साझेदारी विघटन भैसकेपछि पनि साझेदारी फर्मलाई बाध्य गर्न र साझेदारहरुको आपसको हक दायित्व निश्चित गर्ने अधिकार साविक बमोजिम कायम रहनेछ।

५५. **साझेदारी फर्मको हिसाब फर्छ्यौट् गर्नेः** साझेदारहरुको बीचमा भएको सम्झौता र दफा ५० को अधीनमा रही विघटन भएका साझेदारी फर्मको हिसाब फर्छ्यौट् गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः-

(क) साझेदारी फर्मको हितमा बाधा नपर्ने गरी सो फर्मको सम्पूर्ण सम्पत्ति नगदमा परिणत गर्ने,

(ख) पूँजी घटेको समेतको नोक्सानी सबभन्दा पहिले मुनाफाबाट र त्यसबाट नपुगे पूँजीबाट र त्यसबाट पनि नपुगे प्रत्येक साझेदारको घर घरानाबाट असूल उपर गर्नुपर्ने,

(ग) पूँजीको कमी भर्ना गर्न लगायत साझेदारी फर्मको जेथा देहायका क्रम र तरिकाबाट उपयोग गर्नु पर्नेः-

(१) साझेदारी फर्मले उनाउ व्यक्तिलाई तिर्नुपर्ने ऋण रकम रहेछ भने,

(२) पूँजी बाहेकको साझेदारले दिएको कर्जा दामासाहीले,

(३) साझेदारले बुझाएको पूँजीको दामासाहीले,र

(४) शेष बाँकी ज्येथाबाट साझेदारहरुको भाग हिस्सा बमोजिम मुनाफा बाँढ्नमा।

५६. **जायजेथा भाग नलाग्नेः** साझेदारका बीचमा सम्झौता भएको भए पनि साझेदारी फर्मको बाँकी ऋण र दायित्व चुक्ता नगरी साझेदारी बीच जायज्येथा बण्डा गर्न हुँदैन।

५७. **सम्बन्धित निकायले लिक्वीडेटर नियुक्ति गर्न सक्नेः** (१) साझेदारी फर्मको हिसाब किताब सम्बन्धमा साझेदारहरु बीच विवाद परेमा सो व्यहोरा उल्लेख गरी कुनै साझेदारले निवेदन दिएमा सम्बन्धित निकायले त्यस्तो फर्मको हिसाब जाँच गर्न लेखा परीक्षक नियुक्त गर्न सक्नेछ।

(२) लेखा परीक्षकले पेश गरेको हिसाब किताब वा प्रतिवेदनबाट साझेदारी विघटन गर्नु पर्ने देखिए सम्बन्धित निकायले प्रचलित कानून बमोजिम लिक्वीडेटर नियुक्त गर्न सक्नेछ।

(३) दफा ४७ वा यस दफा बमोजिम नियुक्त लिक्वीडेटरले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम फर्म दामासाहीमा परेका बखत लिक्वीडेटरले कम्पनी खारेज गर्दा प्रयोग गर्न सक्ने अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम नियुक्त लेखा परीक्षक र लिक्वीडेटर सम्बन्धित निकाय प्रति उत्तरदायी हुनु पर्नेछ।

५८. **साझेदारहरु बीचको विवादः** (१) दफा ४६ मा उल्लेख भएको अवस्थामा बाहेक साझेदारहरु बीच साझेदारीका सम्बन्धमा कुनै विवाद उत्पन्न भई सम्बन्धित निकायमा उजुरी परेमा त्यस्तो निकायले विवाद समाधान गर्न तोकिए बमोजिमको कार्यविधि पूरा गरी आवश्यक आदेश दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित निकायले दिएको आदेशमा चित्त नबुझेमा पैंतीस दिन भित्र सम्वन्धित उच्च अदालतमा पुनरावेदन दिन सकिनेछ।

परिच्छेद- ७

एजेन्सी सम्बन्धमा

५९. **एजेन्ट भई काम गर्न नाम दर्ता गराउनु पर्नेः** (१) यो ऐन बमोजिम सम्बन्धित निकायमा एजेन्ट भई काम गर्न एजेन्टको नाम दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एजेन्ट भई काम गर्न चाहने व्यक्तिले एजेन्टमा आफ्नो नाम दर्ता गराउन सम्बन्धित निकाय समक्ष तोकिए बमोजिमका विवरणहरु खुलाई तोकिएको ढाँचामा दरखास्त दिनु पर्नेछ।

६०. **एजेन्टको नाम दर्ता गरी दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेः** (१) दफा ५९ बमोजिम एजेन्टको काम गर्न कसैको दरखास्त पर्न आएमा सम्बन्धित निकायले तोकिएको दस्तुर र धरौटी दाखिल गराई एजेन्टको काम गर्न तोकिए बमोजिमको दर्ता किताब खडा गरी नाम दर्ता गरी तोकिए बमोजिम दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ।

(२) सम्बन्धित निकायले उपदफा (१) बमोजिम एजेन्टको काम गर्न नाम दर्ता गर्नु अगावै त्यस्तो व्यक्तिसँग तोकिए बमोजिम सम्झौता गर्नु पर्नेछ।

(३) यस ऐन बमोजिम एजेन्टमा नाम दर्ता गर्दा नेपाली नागरिकलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

६१. **फाँटवारी दाखिल गर्नु पर्नेः** प्रत्येक एजेन्टले आएको, बिक्री भएको, मौज्दातमा रहेको मालसामान र त्यसको दर भाउको फाँटवारी तोकिएको ढाँचामा तोकिएको समयमा सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नु पर्नेछ।

६२. **यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि भई राखेको एजेन्टको मान्यताः** यो ऐन प्रारम्भ हुनु भन्दा अघि नेपाल सरकारबाट एजेन्ट भई काम गर्ने सम्बन्धमा दिई राखेको सवै स्वीकृतिहरु मन्त्रालयले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको म्याद भित्र नवीकरण गराउनु पर्नेछ। सो म्याद भित्र नवीकरण नभए सो स्वीकृतिहरु कायम रहने छैन।

परिच्छेद- ८

कसूर तथा सजाय

६३. **कसूर गरेको मानिने:** कसैले देहायका काम गरेमा निजले यस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछः-

(क) दफा ३ र १७ बमोजिम निजी फर्म वा साझेदारी फर्म दर्ता नगराई व्यापार-व्यवसायको सञ्चालन गरे गराएमा,

(ख) दफा ५८ बमोजिम एजेन्टको काम गर्न नाम दर्ता नगराई व्यापार-व्यवसाय सम्बन्धी काम एजेन्टको हैसियतबाट गरे गराएमा,

(ग) नवीकरण गर्नु पर्ने म्याद भित्र नवीकरण नगराई निजी फर्म, साझेदारी फर्म वा एजेन्टको हैसियतमा आफूले गर्दै आएको काम कारोबार गरे गराएमा,

(घ) यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि दर्ता भई गर्दै आएको व्यापार-व्यवसाय सम्बन्धी काम यो ऐन बमोजिम अद्यावधिक नगराई सो काम कारोबार गरे गराएमा,

(ङ) निजी फर्म, साझेदारी फर्म वा एजेन्ट दर्ता गर्न पेश गरेको विवरण, कागजात वा सम्झौताका प्रावधानमा सम्बन्धित निकायको स्वीकृति नलिई हेरफेर गरेमा,

(च) जानी जानी प्रचलित कानूनको उल्लंघन गरी वा प्रचलित कानून विपरीत व्यापार व्यवसाय सञ्चालन गरे वा गराएमा,

(छ) प्रदेश सरकार, मन्त्रालय, सम्बन्धित निकाय वा निरीक्षकले दिएको आदेश वा निर्देशनको पालना नगरेमा वा सो निर्देशन विपरीत हुने गरी काम गरेमा,

(ज) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम कारोबार गरे गराएमा।

६४. **सजाय:** देहाय बमोजिमको कसूर गर्नेलाई देहाय बमोजिमको सजाय हुनेछः-

(क) दफा ६३ को खण्ड (क) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना

(ख) दफा ६३ को खण्ड (ख) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना

(ग) दफा ६३ को खण्ड (ग) बमोजिमको कसूर गर्ने निजी फर्म, साझेदारी फर्म वा एजेन्टको दर्ता प्रमाणपत्र रद्द गरी दश हजार रुपैयाँ सम्म जरिबाना ।

(घ) दफा ६३ को खण्ड (घ) बमोजिमको कसूर गर्ने निजी फर्म, साझेदारी फर्म वा एजेन्टको दर्ता रद्द गरी दश हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना ।

(ङ) दफा ६३ को खण्ड (ङ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई पच्चीस हजार जरिबाना गरी पाँच वर्षसम्म त्यस्तो व्यापार-व्यवसाय गर्न दर्ताको प्रमाणपत्र लिनमा रोक लगाउने।

(च) दफा ६३ को खण्ड (च) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी दर्ताको प्रमाणपत्र रद्द गर्ने र पाँच वर्षसम्म व्यापार-व्यवसाय गर्न दर्ताको प्रमाणपत्र लिनमा रोक लगाउने।

(छ) दफा ६३ को खण्ड (छ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई पटकै पिच्छे दश हजार रुपैयाँ जरिबाना ।

(ज) दफा ६३ को खण्ड (ज) को कसूर गर्नेलाई पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गरी दर्ताको प्रमाणपत्र केही समयका लागि निलम्बन वा रद्द गर्ने।

६५. <u>मुद्दा हेर्ने अधिकारी:</u> यस ऐन बमोजिमको कसूर सम्बन्धी मुद्दाको मुद्दा हेर्ने अधिकार सम्बन्धित जिल्ला अदालतलाई हुनेछ।

६६. <u>पुनरावेदन हेर्ने अधिकार:</u> यस ऐन बमोजिमको कसूरमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले गरेको निर्णय, सम्बन्धित निकायले गरेको निर्णय वा आदेश उपर चित्त नवुझ्ने पक्षले निर्णय पाएको मितिले पैंतीस दिन भित्र सम्बन्धित उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद- ९

<u>विविध</u>

६७. <u>स्थानीय तहमा फर्म दर्ता</u> : (१) यस ऐन बमोजिम स्थानीय तहले कुल तीन लाख रुपैयासम्मको पूँजी सिमाभित्र रही निजी वा साझेदारी फर्मको दर्ता तथा नवीकरण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका फर्म दर्ता, नवीकरण र तत्सम्वन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

६८. <u>निरीक्षक खटाउन सक्ने:</u> (१) सम्बन्धित निकायले निजी फर्म, साझेदारी फर्म वा एजेन्टले यस ऐन वा प्रचलित कानूनको पालना गरी आफूले सञ्चालन गर्नु पर्ने व्यापार- व्यवसाय सञ्चालन गरे नगरेको कुराको निरीक्षण गर्ने प्रयोजनको लागि आफू मातहतको कुनै कर्मचारीलाई निरीक्षकको काम गर्ने गरी खटाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खटाइएका निरीक्षकले आफुलाई खटाइए बमोजिमको निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरी सकेपछि सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित निकाय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

६९. <u>प्रदेश सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने</u> : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि यो ऐन कार्यान्वयन हुँदा प्रदेश सरकारलाई सारभुत रुपमा आर्थिक दायित्व पर्ने विषय भएमा सो विषयमा प्रदेश सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

७०. <u>समिति वा उपसमिति गठन गर्न सक्ने:</u> यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार समिति वा उपसमितिहरू गठन गर्न सक्नेछ। यसरी गठन गरिएको समिति वा उपसमितिको कार्यदिश, कार्य अवधि, शर्त तथा सुविधा त्यस्ता समिति वा उपसमिति गठन गर्दाको निर्णयमा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

७१. **प्रदेश सरकारले निर्देशन दिन सक्ने:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि प्रदेश सरकारले प्रदेश सरकारको कुनै मन्त्रालय, निर्देशनालय, कार्यालय वा अन्य सम्बन्धित सरोकारवालालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ। यसरी प्रदेश सरकारले दिएको निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ।

७२. **सम्बन्धित निकायले विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्ने:** यस ऐन बमोजिम सम्बन्धित निकायले दर्ता गरेको फर्म र एजेन्टको विवरण सम्बन्धित सवैको जानकारीको लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

७३. **सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गर्ने:** मन्त्रालयले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि बमोजिम कुनै व्यक्ति, फर्म वा एजेन्टसँग लिनु पर्ने दस्तूर, शुल्क जरिवानाको रकम सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गरी लिनु पर्नेछ।

७४. **प्रचलित कानून बमोजिम हुने:** (१) यस ऐनमा लेखिए जति कुरामा यसै ऐन बमोजिम र अन्य कुराका हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम कसूर मानी कारवाही तथा सजाय हुने कसूरमा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम समेत सजाय हुने रहेछ भने यस ऐन बमोजिम कारवाही र सजाय हुने भएको कारणले प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन वा सजाय गर्न कुनै बाधा परेको मानिने छैन।

७५. **अधिकार प्रत्यायोजन:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकार, मन्त्रालय वा सम्बन्धित निकायले आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केही अधिकार कुनै उपयुक्त निकाय, कार्यालय वा अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

७६. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि प्रदेश सरकारले आवश्यक नियमहरु बनाउन सक्नेछ।

७७. **निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्ने:** मन्त्रालयले यो ऐन कार्यान्वयन गर्नका लागि यस ऐन तथा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमका अधीनमा रही आवश्यक निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्नेछ।

७८. **बचाउ:** प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको फर्म वा एजेन्टले गरेको व्यापार-व्यवसाय र सोसँग सम्बन्धित सवै काम कारवाही यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।